

Asettamis päätös
LUONNOS

2.4.2020

VN/5386/2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke

Asettaminen	Valtiovarainministeriö on tänään asettanut tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen.
Toimikausi	Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen toimikausi on 30.4.2020–31.12.2022.
Tausta	<p>Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi syventää tietopolitiikan johtamista ja tehdä julkisen tiedon avoimuudesta koko tietopolitiikan kantava periaate. Hallitusohjelman tavoitteena on jatkaa määrätietoista julkisten tietovarantojen avaamista ja laatia niille hyödyntämistä helpottavat sitovat laatukriteerit. Julkisuuslain periaatteet ja vaatimus tietovarantojen avaamisesta ulotetaan koskemaan myös julkisomisteisia yhtiöitä. Tavoitteena on myös edistää avoimen lähdekoodin ensisijaisuutta julkisissa tietojärjestelmissä ja niiden hankinnoissa sekä säätää lailla velvoite edellyttää avoimia rajapintoja julkisia tietojärjestelmiä hankittaessa, ellei painavasta syystä muuta johdu. Lähtökohtana on, että julkiset toimijat avaavat julkiset rajapinnat, jos ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuina.</p> <p>Hallitusohjelmatavoitteiden perusteella toteutetaan joukko tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisia toimenpiteitä mukaan lukien Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke, joka toteutetaan vuosina 2020-2022. Strategisia toimenpiteitä toteutetaan eri hallinnonaloilla huomioiden toimenpiteiden tietosuojavaikutukset ja lainsäädäntötarpeet.</p> <p>Hankkeen toimenpiteet ovat läheisessä yhteydessä nk. avoimen datan direktiivin kansalliseen toimenpanoon. Lisäksi toimenpiteissä nojaututaan 1.1.2020 voimaan astuneeseen lakiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).</p> <p>Hankkeen toteutuksen päävastuu on valtiovarainministeriöllä ja osavastuu kaikilla hallinnonaloilla. Keskeisiä toimijoita hankkeessa ovat myös kunnat, yritykset ja järjestöt.</p> <p>Hanketta on valmisteltu syksyllä 2019 järjestämällä pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksia virastojen edustajille valtiovarainministeriön toimesta.</p>
Tavoitteet	Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus julkisen sektorin tiedon avaamisen ja hyödynnettävyyden strategisista tavoitteista sekä valmistella ja toteuttaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista edistäviä toimenpiteitä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

valtiovarainministerio@vm.fi

Strategisilla tavoitteilla on tarkoitus tarkentaa kansallista tietopolitiikkaa. Strategiset tavoitteet laaditaan, jotta ne ohjaavat eri toimijoiden tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteitä. Strategiset tavoitteet laaditaan tietopolitiikasta vastaavien ryhmien, toimielinten ja asiantuntijoiden sekä keskeisten sidosryhmien yhteistyönä avoimesti ja osallistaen. Strategisilla tavoitteilla luodaan pohjaa nykyisille ja tuleville hankkeille konkretisoimalla hallitusohjelman linjausta ”Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate.” toimeenpantaviksi kokonaisuuksiksi.

Hankkeen toimenpiteet tukevat avoimen datan direktiivin (aiemmin PSI-direktiivi) toimeenpanoa, jossa tiedon avaaminen ulottuu julkisen hallinnon lisäksi myös julkisen hallinnon omistamiin yrityksiin. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan toimintamalli, joka tukee julkista hallintoa ja julkisen hallinnon omistamia yrityksiä julkaisemaan julkisia tietojaan joko avoimena tietona tai nykyistä laajempaan käyttöön lähtökohtaisesti rajapintojen kautta.

Hankkeen toimissa huomioidaan avoimen datan direktiivin asettamat velvoitteet sekä tietosuoja-asetuksen (GDPR) ja tietoturvavelvoitteiden asettamat rajoitteet. Hankkeessa kartoitetaan mahdollisia lainsäädännöllisiä, teknisiä tai muita esteitä tiedon hyödyntämiselle ja avaamiselle ja luodaan niihin ratkaisuja. Hankkeessa huomioidaan myös tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen liittyviä eettisiä seikkoja.

Hankkeen tavoitteena on parantaa hyödynnettävän ja avattavan tiedon laatua ja yhteentoimivuutta niin teknisesti kuin semanttisesti. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan tiedon laatukriteerit yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Hankkeessa laaditaan ja toimeenpannaan kansalliset API-linjaukset, jotka tukevat tiedon omistajia tietojen teknisessä jakelussa ja yhteentoimivuuden parantamisessa. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan toimintamalli, joka tukee tiedon omistajia hyödyntämään yhteentoimivuustyökaluja avattavien tietojen semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseksi. Hanke tukee tietojen löydettävyyden ja ymmärrettävyyden parantamista kehittämällä erityisesti tietoaineistojen metatietoja ja rajapintojen dokumentaatiota. Työssä nojataan erityisesti kansalliseen avoindata.fi -dataportaaliin ja yhteentoimivuusalustaan sekä jatkokehitetään niitä yhteistyössä Digi- ja väestötietoviraston kanssa.

Tehtävät

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen tehtävänä on vuoden 2022 loppuun mennessä:

- 1) Laatia ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi.
- 2) Tunnistaa avoimen datan direktiivissä määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen lisäksi muita hyödyntämispotentiaalia omaavia julkisia tietoaineistoja ja tukea niiden avaamista tai laajempaa käyttöä selkeällä toimintamallilla, joka otetaan käyttöön kansallisesti.
- 3) Määritellä ja ottaa käyttöön tiedon laatukriteerit yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.
- 4) Laatia ja toimeenpanna linjaukset julkisten tietojen jakamiselle ohjelmointirajapintojen kautta ja ottaa linjaukset käyttöön.
- 5) Luoda ja käyttöönottaa avattavien tietojen teknistä ja semanttista yhteentoimivuutta ja yhteentoimivuustyökalujen käyttöä tukeva toimintamalli.

Toimenpiteet ja niistä syntyvät tulokset kuvataan tarkemmin hankesuunnitelmassa. Hankkeen toimenpiteet toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Lisäksi hankkeesta viestitään avoimesti ja monikanavaisesti.

Menettelytavat hankkeen toteuttamisessa

Hankkeen kuukausittainen raportointi esitetään Hankesalkussa, jossa myös ylläpidetään ohjelman perustietoja.

Hanke julkaisee vuosittain toimintasuunnitelman, joka sisältää kuvauksen alkavan vuoden toiminnasta ja koonnin edellisen vuoden tuloksista.

Hanke tukee osaltaan avoimen datan direktiivin (aiemmin PSI-direktiivi) toimeenpanoa.

Valtiovarainministeriö tekee hankkeen toteuttamiseksi tarvittavat päätökset.

Organisointi

Valtiovarainministeriö asettaa hankkeelle ohjausryhmän ja hankeryhmän.

Valtiovarainministeriö voi asettaa tarvittaessa muita ryhmiä hankkeen eri toimenpiteisiin.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmän tehtävät ja vastuut ovat seuraavat:

- Käsitellä ja hyväksyä hankkeen hankesuunnitelma, vuosittaiset toimintasuunnitelmat, viestintäsuunnitelma ja ohjelman toteutuksen periaatteet sekä hyväksyä suunnitelmiin tehtävät merkittävät muutokset
- Kehittää ja ohjata hankkeen tavoitteiden mukaista toteutusta
- Käsitellä ja hyväksyä hankkeen tehtävien keskeiset lopputulokset
- Varmistaa osaltaan hankkeen tulosten käyttöönotto ja hyödyntäminen
- Arvioida hankkeen toteutus, antaa hankkeen jälkeiset toimenpidesuositukset ja hyväksyä hankkeen loppuraportti.

Ohjausryhmänä toimii JulkICT-osaston johtoryhmä.

Hankeryhmä

Hankeryhmän tehtävät:

- Valmistella hankkeen hanke-, toiminta- ja viestintäsuunnitelmat
- Toimeenpanna hankkeen hanke-, toiminta- ja viestintäsuunnitelmat
- Seurata hankkeen tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien mukaista toteutusta sekä hankkeen kustannuksia
- Edistää hankkeen tulosten käyttöönottoa ja hyödyntämistä
- Ehdottaa hankkeen jälkeisiä toimenpidesuosituksia
- Arvioida hankkeen toteutusta
- Valmistella hankkeen loppuraportti

Hankeryhmän kokoonpano:

nimike, NN, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja
nimike, NN, organisaatio, varapuheenjohtaja

LVM
MMM
OKM

STM
 TEM
 VM
 YM
 Ilmatieteen laitos
 Maanmittauslaitos
 Patentti- ja rekisterihallitus
 SYKE
 Tilastokeskus
 Traficom
 Helsingin kaupunki
 Hämeenlinnan kaupunki
 Kouvolan kaupunki
 Kuopion kaupunki
 Kuusamon kaupunki
 Kuntaliitto
 Medialiitto
 Open Knowledge Finland
 Teknologiateollisuus

Hankeryhmän pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Valtiovarainministeriö

Hankeryhmän pysyvät asiantuntijat toimivat hankeryhmän sihteeristönä.

Kustannukset ja rahoitus

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön momentilta 28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v).

Hankkeen toteuttamiseen liittyvistä rahoituspäätöksistä ja hankinnoista päättää valtiovarainministeriö sen työjärjestyksen mukaisesti.

Kustannusten ja rahoituksen toteumaa seurataan hankesalkussa.

Ohjausryhmän, hankeryhmän ja muiden mahdollisten ryhmien työ tehdään virkatyönä eikä jäsenille makseta palkkioita. Kukin organisaatio vastaa jäsentensä mahdollisista matkakustannuksista. Kokouksiin ja tilaisuuksiin matkustamisesta aiheutuvat kohtuulliset matkakustannukset korvataan pääkaupunkiseudun ulkopuolelta matkustavalle jäsenelle valtion matkustussäännön mukaan kuitenkin siten, että päivärahaa ei makseta.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

ICT-johtaja

Anna-Maija Karjalainen

Liitteet

Jakelu LVM, MMM, OKM, STM, TEM, VM, YM, Ilmatieteen laitos, Maanmittauslaitos, Patentti- ja rekisterihallitus, SYKE, Tilastokeskus, Traficom, Helsingin kaupunki, Hämeenlinnan kaupunki, Kouvolan kaupunki, Kuopion kaupunki, Kuusamon kaupunki, Kuntaliitto, Medialiitto, Open Knowledge Finland, Teknologiateollisuus

